

U slavu sporosti u vrtićima

Penny Ritscher

Osjećaj za vrijeme rasta jedne biljke mogao bi se primijeniti i na djecu.

'Pred kraj zime jedva čekamo vidjeti da je badem procvjetao. Nema smisla požurivati ga niti što mjeriti: badem će procvjetati kad za to dođe vrijeme – ponekad ranije, ponekad kasnije, ovisi o toplini te sezone. On slijedi vlastitu logiku, svoj osjećaj za vrijeme. Ovaj osjećaj se na više načina može primijeniti i na djecu. U svojoj biti rast djece ostaje misterij unatoč kurikulumima, prijedlozima i provjerama te ga moramo pratiti pouzdano i s puno poštovanja. Izbjegavajte upasti u zamku želeći učiniti djecu 'naprednijom' ili 'zrelijom' od njihove dobi, nemojte biti nepovjerljivi prema vremenu dozrijevanja, šteteći tako njihovom okusu.' (Ritscher, 2011, str. 54) Strepnja zbog izvedbe je, bar u području odgoja i obrazovanja, kontraproduktivna.

Paradoksalno, svijet rada, paradigma efikasnosti, afirmirao je 'produktivne' vrijednosti smirenosti. To je dio trenda koji nam dolazi iz SAD-a pod nazivom 'spori rad', prema kojem, u smislu inteligencije, inovativnosti i kreativnosti, ljudi najbolje rade ako to čine smireno.

Što doista znači ovaj 'spori' pristup u praksi, u odgojno-obrazovnim ustanovama? Prije svega, radi se o pitanju ponovnog promišljanja ideje produktivnosti u vrtićima i posvećivanju pažnje i vremena svakodnevnim aktivnostima (poput jutarnjeg pozdrava, odlaska na WC, uzimanja obroka, odmora i odlaska kući) i mogućnosti proživljavanja elemenata dnevne rutine na društven i refleksivan način. ('Ali zašto jabuka pocrni kad je narežemo?' pita se Danijela tijekom obroka. 'Zato što zrak uđe u jabuku', objašnjava Pedro. Odgajateljica uočava priliku i predlaže da jabuku ostave nekoliko dana na polici i vide što će se dogoditi...)

'Spori' pristup iziskuje dovoljno vremena koje smo odvojili za istraživanje na otvorenom, potpuno uronjavanje u pažljivo kontrolirano i promišljeno vanjsko okruženje. On nudi prostor na otvorenom koji favorizira bezbrojne kratkotrajne mikro-

projekte, beskrajne nestrukturirane igre koje ne započinju unaprijed definiranim svršetkom; prilike za 'zezanciju' i zajedničko pričanje priča, mjesto na kojem je moguće nešto načiniti, pokvariti i ponovo popraviti. (Mark miješa vodu i pijesak: 'Sad je stvarno čvrsto. Izgleda kao žbuka na zidovima.') Tako je mnogo mogućnosti za izravan kontakt s vremenom na prirodan način: pustiti da se mraz otopi, rosa osuši i promatrati kako sjena raste na zidu; pustiti da se suho lišće raspadne i pretvori u pljesnivo lišće.

Danas većina naše djece, čak i onih najmlađih, provodi svoj dan u ritmu brzine koju im diktiraju mediji. To je izmišljeno *nadvrijeme*, s brzim slikama čija je snaga pojačana nesnosnom bukom. Uz to brzina medija i njihov sadržaj prenose iskrivljenu ideju vremena – stvari se događaju u trenu, udarcem o čarobni zid ili klikom miša, spaljena zemlja u času ozeleni. Ali to tako ne ide u stvarnom svijetu. Mora-

mo imati dovoljno vremena, za sve je potrebno vrijeme – vrijeme koje ponekad može biti jako dugo. Ako zasadimo malo stablo masline, proći će nekoliko godina da uberemo prve plodove. Spora škola je u neku ruku oaza zdravog razuma.

Bibliografija

Ritscher P., *Il giardino dei segreti* (Vrt tajni), Edizioni Junior, Azzano San Paolo (Bg), 2002.

Ritscher P., *Slow school. Pedagogia del quotidiano* (Spora škola), Giunti, Firenze, 2011.

Ritscher P., Staccioli G., *Vivere a scuola* (Živjeti u školi), Carocci, Roma, 2005.

Fotografija objavljena u članku dio je arhive Centra za istraživanje i dokumentaciju Ranog djetinjstva 'La bottega di Geppetto' iz San Miniatoa (www.bottegedigeppetto.it).

Penny Ritscher je autorica mnogih radova na temu 'spore' pedagogije objavljenih u Italiji. giasta@centroin.it

